

Брюксел, 25.4.2018г.
COM(2018) 232 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Съобщение "Към общо европейско пространство на данни"

{SWD(2018) 125 final}

Брюксел, XXXг.
[...] (2018) XXX draft

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Съобщение "Към общо европейско пространство на данни"

1) Въведение

Иновациите, основани на данни, са ключов фактор за растежа и работните места, който може да даде значителен тласък на европейската конкурентоспособност на световния пазар. Ако се въведат подходящите рамкови условия, основаната на данни европейска икономика може да удвои мащаба си до 2020 г.¹.

Комисията вече е приложила ключови мерки за подобряване на рамковите условия за отраслите, използващи голямо количество данни. С Общия регламент относно защитата на данните² ЕС създаде солидна рамка за цифрово доверие — предварително условие за устойчивото развитие на основаната на данни икономика. Този регламент гарантира високо равнище на защита на данните. Всички, засегнати от новите правила, които ще влязат в сила на 25 май 2018 г., трябва да гарантират пълното им спазване. За да се поставят основите на бъдещо конкурентно предимство, базирано на надеждни и приемащи се технологии за данни, свободното движение на лични данни в ЕС, предоставяно чрез правилата на ЕС за защита на данните, ще бъде допълнено от свободното движение на данните, които не са лични, съгласно предложение за регламент, представено през септември 2017 г.³.

При все това са необходими по-нататъшни действия, за да се подобри ефикасната употреба на данни в рамките на ЕС. Като част от стратегията си за цифров единен пазар, Комисията предприе значими стъпки в тази посока. През януари 2017 г. тя публикува съобщението „Изграждане на основана на данни европейска икономика“⁴, което постави началото на широки консултации със заинтересованите страни, в това число обществени онлайн консултации⁵. В последващия междинен преглед на стратегията за цифров единен пазар⁶ се обявиха инициативи относно свободното движение на нелични данни и относно достъпността и повторната употреба на публични и публично финансирани данни. В него се посочиха и допълнителни мерки в областта на данните от частния сектор, които представляват обществен интерес.

Като надгражда върху действащото законодателство за защита на данните, Комисията сега предлага пакет от мерки като ключова стъпка към **общо пространство на данни в ЕС** — безпрепятствено цифрово пространство с мащаб, който ще даде възможност за развитието на нови основани на данни продукти и услуги. Мерките, представени с настоящото съобщение, включват:

---

¹ От 1,99 % от БВП на ЕС през 2016 г. на 4 % през 2020 г., IDC, 2017 г., Проучване на европейския пазар на данни, окончателен доклад.

² ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1.

³ COM(2017) 495 final.

⁴ COM(2017) 9 final.

⁵ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/public-consultation-building-european-data-economy>

⁶ COM(2017) 228 final.

- предложение за преглед на Директивата относно повторната употреба на информацията в обществения сектор (Директивата относно ИОС)⁷;
- актуализиране на препоръката относно достъпа до научна информация и нейното съхранение⁸; и
- насоки относно споделянето на данните от частния сектор⁹.

Тези насоки се основават на принципите за споделяне на данни между предприятията, както и между тях и обществения сектор, залегнали в настоящото съобщение. Предвидените мерки обхващат различни видове данни, поради което имат различни равнища на интензивност. Същевременно всички те действат за постигане на по-широката цел да се обединят данните, като ключов източник на иновации и растеж, от отделните сектори, държави и дисциплини в общо пространство на данни.

2) Оползотворяване на социално-икономическите предимства на иновациите, основани на данни

Данните са суровината за цифровия единен пазар. Те могат да доведат до революционни промени в живота ни и да създадат нови възможности за растеж, в това число за малките и средните предприятия. Разполагането с огромни количества данни, много от които се генерират от машини и датчици, оказва въздействие върху всички нас. Всъщност има няколко области от нашия живот, които все още не са засегнати от разгръщащата се революция в данните. Оптималното използване на данните може да спомогне животът ни да бъде по-здравословен и по-дълъг, както и да е с по-малко стрес и с по-голяма насоченост към опазване на околната среда. То може също така да помогне на нашите учени в разработването на по-добри модели за прогнозиране на измененията на климата и природните бедствия.

Интелигентното използване на данните оказва преобразуващо въздействие върху всички сектори на икономиката, както и върху обществения сектор:

В селскостопанския сектор например анализът на данните за актуалните метеорологични условия или за влажността на почвата може да спомогне за максимално повишаване на производството на културите. В производствения сектор данните в реално време от датчиците са в помощ за предвидимата поддръжка.

Иновациите, основани на данни, могат също така да подобрят провеждането на обществените политики, предоставянето на обществени услуги и намаляването на административната тежест. Те могат да са от полза при управлението на кризи и

⁷ COM(2018)234.

⁸ C(2018)2375.

⁹ SWD(2018)125.

при разработването на политиките в областта на околната среда и финансите. Споделянето на научноизследователски данни за появата на епидемии може да даде тласък на съответното изследване много по-бързо и да допринесе за по-своевременен отговор.

Спътниковите данни с висока разделителна способност от спътниците „Сентинел“ по програма „Коперник“ допринасят за наблюдение в реално време на природните водни ресурси за предотвратяване на засушаването или замърсяването. Такива данни предоставят значителни предимства за публичните органи, научните изследователи и частните дружества посредством предоставянето на иновативни услуги.

Икономическото въздействие на данните е огромно. През 2016 г. в ЕС съществуват 254 850 дружества за данни¹⁰ — число, което може да нарасне до приблизително 360 000 през 2020 г. при сценарий за висок прираст.

Като цяло способността данните да се анализират и да се правят изводи от тях бързо се превръща в ключов компонент от успеха на предприятията и ефективността на правителствата. Дружествата, които разполагат с огромни количества данни и с технически капацитет и служители, квалифицирани да анализират данните, ще придобият конкурентно предимство¹¹.

Данните се признават и като все по-съществено важен актив за разработването на нови технологии, като например изкуствения интелект (ИИ) и интернет на нещата (ИН). Решенията в областта на ИИ имат забележителни потенциални ползи както за обществеността, така и за частния сектор. Използването на технологии с изкуствен интелект подпомага производителността и конкурентоспособността в широк набор от сектори. То спомага и за справянето с обществените предизвикателства и тези в областта на околната среда, като същевременно работи за справяне със свързаните с него предизвикателства. В този контекст, успоредно с този пакет за данните, Комисията приема съобщението „Максимално увеличаване на ползите от изкуствения интелект за Европа“, в което се откроява стратегията на ЕС относно изкуствения интелект. Стратегията има три измерения: стимулиране на технологичния и промишления капацитет на Европа, подготовка за социално-икономически промени и осигуряване на подходяща етична и правна рамка. Една от основните цели е технологията на изкуствения интелект да стане по-широкодостъпна, за да подпомага не само стартиращите дружества в областта на изкуствения интелект, но и неговите потребители, в това число нетехнологични дружества с всякаква големина. През 2019 г. Комисията ще даде ход на платформа за ИИ при поискване, за да улесни достъпа за

¹⁰ Организации, чиято основна дейност е производството на свързани с данни продукти, услуги и технологии.

¹¹ ОИСР, Иновации, основани на данни. Големи масиви от данни за растеж и благосъстояние, 2015 г.

европейските научни изследователи и дружества до висококачествени инструменти, данни и услуги в областта на изкуствения интелект.

Заедно с този пакет за данните, Комисията приема още една инициатива от значение за икономиката, основана на данни — „Съобщение относно осигуряването на възможност за цифровата трансформация на здравеопазването и грижите в цифровия единен пазар, даваща правомощия на гражданите и изграждаща по-здравно общество“, в което потенциалът на данните се разглежда като ключов фактор за цифровата трансформация в здравеопазването и грижите. Данните могат да повишат благосъстоянието на милиони граждани и да променят начина на предоставяне на услугите в тази област, включително персонализираната медицина, ранното откриване на огнища на инфекциозни заболявания и ускореното разработване на лекарства и медицински изделия.

За да се отключи този потенциал в основаната на данни икономика, ЕС трябва да използва благоприятните възможности, за да стимулира иновациите в решения в здравеопазването, като телемедицината и мобилните здравни приложения, както се посочва в междинния преглед на цифровия единен пазар, при пълно спазване на законодателството за защита на данните. Набелязани са три ключови области:

- сигурен достъп на гражданите до здравните данни и тяхното споделяне;
- по-добри данни за насърчаване на научните изследвания, предотвратяването на заболявания и персонализираното здравеопазване и грижи;
- цифрови инструменти за предоставянето на по-широки правомощия на гражданите и за ориентирани към човека грижи.

В горепосоченото съобщение Комисията очертава действия, които да бъдат предприети във всичките три области. Те включват препоръка за европейски формат за електронните здравни досиета, механизъм за доброволна координация при споделянето на данни, в това число геномни данни за превенция и персонализирани медицински проучвания, както и предложения за обмен на иновативни и най-добри практики, повишаване на капацитета и техническа помощ за органите в областта на здравеопазването и грижите.

Горепосочените мерки са придружени и от предварителен анализ на поставени по отношение на безопасността и отговорността въпроси¹², пораждащи се от нововъзникващи основани на данни цифрови технологии, за да се осигури среда на

---

¹² Работни документи на службите на Комисията относно оценката на Директивата за машините и на Директива относно отговорността за продукти, както и работен документ на службите ѝ относно отговорността за нововъзникващите цифрови технологии.

доверие и отчетност посредством предвидима законова среда за предприятията и инвеститорите и гаранция, защитаваща правата на потребителите и гражданите. Заедно със съответните инициативи, въведени до момента по стратегията за цифров единен пазар, тези мерки ще поставят ЕС в уникалното положение да се възползва от възможностите, които революцията в данните предлага, и да развие просперираща, устойчива и сигурна икономика, основана на данни, като се основе на мащаба на вътрешния пазар и иновативния капацитет на европейските дружества, при пълно зачитане на европейските ценности.

3) Публични и публично финансирани данни в услуга на иновациите, основани на данни

Достъпът до публични и публично финансирани данни и повторната им употреба представляват голям крайъгълен камък за общо европейско пространство на данни. В междинния преглед на стратегията за цифров единен пазар Комисията съобщава, че въз основа на преценка на съществуващото законодателство и при извършване на оценка за въздействието¹³ тя ще изготви инициатива относно достъпността и повторното използване на публични и публично финансирани данни. В настоящата част са описани елементите на тази инициатива.

а) Повторна употреба на информацията в обществения сектор

Органите от обществения сектор създават и събират огромни количества данни, представляващи ценна суровина за развитието на иновативни цифрови услуги и по-добри политики.

Информацията в обществения сектор може да се използва като основа за широк набор от продукти и услуги. Приложението [iMar](#) например използва информация, публикувана от притежавани от държавата пристанища в Испания, и я съчетава с прогнозата за ветровете, предоставяна от националната метеорологична служба на Испания. В резултат на това потребителите на приложението получават както информация в реално време, така и прогноза за корабоплаването, за да могат да планират безопасно пътуването си по море. По подобен начин батиметричните данни, първоначално събрани от националните хидрографски агенции за безопасно плаване, са използвани повторно от партньорството EMODnet в топографски карти, с цел съществено да се подобрят прогнозите за излизане на бури в Северно море.

ЕС вече е предприел поредица от мерки, за да направи достъпни правителствените данни в Съюза като ключов актив за основаната на данни икономика. Директива

---

¹³ SWD(2018) 127.

2003/98/ЕО относно повторната употреба на информацията в обществения сектор¹⁴ създава рамка в целия ЕС, стимулираща презграничната употреба на публично финансирани данни, и спомага за развитието на общоевропейски основани на данни услуги и продукти. Това се допълва от мерки за улесняване на намирането и използването на данните в обществения сектор презгранично и на различните езици, като например пускането на Европейския портал за отворени данни¹⁵. Комисията дава личен пример с правна рамка за повторната употреба на собствените ѝ данни¹⁶. Тя се допълва от Портала за отворени данни, предоставящ достъп до данните от институциите и други органи на ЕС¹⁷. Тази рамка е един от най-напредналите режими за повторна употреба в света, с правило по подразбиране, съгласно което повторната употреба на данните на Комисията трябва да бъде позволена за нетърговски и търговски цели, без да е необходимо отделно заявление, без да се таксува лицето, което я употребява повторно, без да се поставят условия за повторната употреба и без да се дискриминират повторно употребяващите я лица, само с много ограничени, надлежно обосновани изключения.

Прегледът на Директивата относно повторната употреба на информацията в обществения сектор¹⁸ стои в центъра на настоящия пакет за данните. Предложените изменения ще доведат до истинска промяна, като направят повече данни достъпни и те станат повторно използвани в по-голяма степен. Прегледът има за цел следното:

- да се намалят пречките пред навлизането на пазара, по-специално за малките и средните предприятия, като се понижат таксите за повторната употреба на информация в обществения сектор;
- да се увеличи наличността на данните, като се включат нови видове публични и публично финансирани данни в обхвата на директивата: i) данни, съхранявани от публични предприятия в секторите на комуналните услуги и транспорта, и ii) научноизследователски данни;
- да се сведе до минимум рискът от прекомерно стартово предимство, което облагодетелства големите дружества и следователно ограничава броя на потенциалните повторно употребяващи въпросните данни лица, като се изиска по-прозрачна процедура за установяване на публично-частни договорености¹⁹;

¹⁴ [Директива 2003/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 ноември 2003 година относно повторната употреба на информацията в обществения сектор.](#)

¹⁵ <https://www.europeandataportal.eu/>

¹⁶ [Решение на Комисията 2011/833/ЕС относно повторната употреба на документи на Комисията.](#)

¹⁷ <https://data.europa.eu/euodp/bg/home>

¹⁸ COM(2018) 234.

¹⁹ Основният проблем на такива договорености е, че те водят до едно или много малко на брой практически повторно употребяващи данните лица и че тази ограничена повторна употреба се дължи не на спецификите на пазара, а на начина, по който се постигат публично-частните договорености. Повишената прозрачност на процеса цели да ограничи „прекомерното стартово предимство“, като а) даде

- да се увеличат бизнес възможностите, като се насърчи публикуването на динамични данни и навлизането на приложни програмни интерфейси (ППИ).

Предоставянето на достъп до динамични данни посредством приложни програмни интерфейси е от особено значение, тъй като това подпомага екосистемата на отворените данни, спестява време и разходи чрез автоматизиране на процеса на изтегляне и улеснява съществено повторната употреба на данни за широк набор от нови продукти и услуги. Споделянето на данни посредством правилното и сигурно използване на приложни програмни интерфейси може да генерира значителна добавена стойност за различните участници по веригата на създаване на стойност от данните. То може също така да допринесе за създаването на ценни екосистеми около активите от данни, чийто потенциал често е неизползван от притежателите на данните.

Понастоящем използването на приложни програмни интерфейси от органите от общественения сектор е недостатъчно и на много документи продължава да се осигурява достъп под формата на PDF. Това води до по-малко оптимална употреба на динамични данни от обществения сектор за създаването на услуги с добавена стойност. Предложените промени в Директивата относно повторната употреба на информацията в обществения сектор цели да ускори преминаването на органите от този сектор в Европа към уеб базирани функции и към по-широкоразпространено публикуване на динамични данни и използването на приложни програмни интерфейси.

Пакетът съдържа и резултатите от оценката на **Директивата за базите данни**²⁰. Оценката²¹ обхваща цялостното функциониране на двете части на директивата, авторското право и закрилата на базите данни чрез правото *sui generis*, с по-голям акцент върху преценката за ефективността на последното. Това включва анализа на взаимовръзката между установеното в директивата право *sui generis* и икономиката, основана на данни.

Един от основните изводи в оценката е, че правото *sui generis* системно не обхваща положения с големите масиви от данни и базите данни с единствен източник²², поради което не предотвратява проблемните случаи, при които някои носители на права могат да претендират за непреки права на собственост върху цифрови данни. Оценката показва обаче, че това допускане следва да се проследява отблизо в бъдеще, тъй като в академичните кръгове и тези на заинтересованите страни възникват въпроси, породени

възможност на всяко предприятие да научи за наличните данни и б) увеличи шанса на по-голям набор от повторно употребяващи лица в действителност да използват въпросните данни.

²⁰ [Директива 96/9/ЕО на Европейския парламент и Съвета от 11 март 1996 година за правна закрила на базите данни.](#)

²¹ SWD(2018) 146.

²² „База данни с единствен източник“ означава, че освен да се разчита на една база данни, няма друг източник на данните.

от отделни съдебни дела, за това дали правото *sui generis* фактически може да се прилага по-широко от първоначално предвиденото, например по отношение на машинно генерирани данни. Оценката на Директивата за базите данни засяга и възможните взаимодействия между правото *sui generis* и Директивата относно повторната употреба²³ на информацията в обществения сектор — въпрос, който е разгледан и в оценката на последната директива. Като се има предвид, че такова взаимодействие може да се получи на практика, предложеният преглед на Директивата относно повторната употреба на информацията в обществения сектор има за цел да изясни хармонизирането на разпоредбите на двата инструмента.

Предложеният преглед съдържа и разяснения относно взаимовръзката между Директивата относно повторната употреба на информацията в обществения сектор и Директивата за създаване на инфраструктура за пространствена информация (INSPIRE)²⁴, с цел да се постигне пълна съгласуваност между тези два правни инструмента.

Освен това, в рамките на програмата „Механизъм за свързване на Европа“ Комисията ще продължи да оказва подкрепа за установяване на напълно развита инфраструктура за отворени данни като продължение на внедряването на Европейския портал за отворени данни²⁵. Тази среда може да осигури достъпност до оперативно съвместими данни и инструменти, както и до познания и помощ, за да се постигне максимална повторна употреба на отворените данни от европейските публични администрации и предприятия, по-конкретно малки и средни предприятия, и да се изгради капацитет за съдържание за разработването на европейския изкуствен интелект. Комисията предложи²⁶ споделянето на данни от обществения сектор да бъде подпомогнато и от **Помощен център за споделяне на данни** в рамките на програмата Механизъм за свързване на Европа, считано от 2019 г.

Комисията обмисля и по-нататъшни действия по финансиране за подпомагане на достъпността до данните от обществения сектор за повторна употреба след 2020 г., имащи за цел установяването на цялостно общо европейско пространство на данни.

Накрая, принципите за повторната употреба на информацията в обществения сектор се отчитат и когато европейските структурни и инвестиционни (ЕСИ) фондове²⁷ подпомагат и съответстват на местните нужди, водещи до печалба от ефективност

---

²³ SWD(2018) 145.

²⁴ [Директива 2007/2/ЕО на Европейския парламент и Съвета от 14 март 2007 година за правна закрила на базите данни.](#)

²⁵ <http://data.europa.eu/europeandataportal>.

²⁶ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/connecting-europe-facility-cef-telecom-work-programme-2018-adopted>.

²⁷ <https://cohesiondata.ec.europa.eu>.

благодарение на решения в областта на електронното правителство, модернизиране на системите за публична информация и администрация.

б) Достъп до научна информация и нейното съхранение

Отворената наука е установена²⁸, по-конкретно в контекста на достъпа до публично финансираните резултати от научноизследователска дейност и тяхната повторна употреба, като съществена съставна част за напредъка на науката и извличането на ползи за обществото. Това се подчертава в заключенията на Съвета относно прехода към система на отворената наука²⁹, в които Съветът призовава Комисията, в сътрудничество с платформата на политиката за отворена наука и в тясно сътрудничество с държавите членки и заинтересованите страни, за по-нататъшно разработване на европейската програма за отворена наука. Отворената наука изисква научноизследователските процеси, провеждани от която и да е категория изследователи (в това число гражданските учени), да бъдат отворени на всички етапи, от замисъла на проекта, през методиките и работните потоци, до оповестяването на резултатите, така че научноизследователската дейност да може по-лесно да надгражда над предходни изследвания. С това се повишава качеството, избягва се дублирането и се улеснява повторната употреба, което в крайна сметка подобрява въздействието на науката по отношение на обществото. Комисията счита, че е време да се осигури достъп и съхранение на научната информация в контекста на отворената наука, като се използва за основа политиката ѝ на свободен достъп от 2012 г.

Комисията дава личен пример относно политиката на свободен достъп благодарение на правилата на своята програма „Хоризонт 2020“. Тя подкрепя и разработването на инструменти и услуги, укрепващи отворената наука, посредством финансирането на общоевропейски портал за Европейския облак за отворена наука³⁰.

През 2012 г. Комисията прие пакет от политики, съдържащ набор от мерки за подобряване на достъпа до научна информация, създадена в Съюза. Като част от този пакет Препоръка 2012/417/ЕС на Комисията относно достъпа до научна информация и нейното съхранение³¹ се основава на предпоставката, че научната информация, резултат от публично финансиране, трябва да бъде достъпна и повторно използваема при възможно най-малко ограничения.

Оценката на препоръката потвърждава, че това е ценен и оказващ въздействие инструмент, който продължава да бъде подходящ за политиката. При все това, за да се

---

²⁸ COM(2018)22 final.

²⁹ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9526-2016-INIT/bg/pdf>.

³⁰ SWD(2018) 83 final.

³¹ C(2012) 4890 final.

осигури приложимостта ѝ в бъдеще, е необходимо да се извърши преработка, за да се отрази неотдавнашното развитие в научноизследователските практики, както и това на политиката на ЕС. Както се посочва в Европейската инициатива за компютърни услуги в облак³² като част от Европейския облак за отворена наука и междинния преглед на стратегията за ЦЕП³³, настоящият пакет за данните следователно включва прегледа на препоръката относно достъпа до научна информация³⁴ и нейното съхранение.

Прегледът на препоръката е представен успоредно с прегледа на Директивата относно повторната употреба на информацията в обществения сектор³⁵, в който се предлага разширяване на обхвата на директивата спрямо научноизследователските данни и осигуряване на съгласуваност и допълняемост между свободния достъп и политиките на отворени данни на ЕС. Това следователно отключва потенциала едновременно на информацията в обществения сектор и на обществено финансираните научноизследователски данни. Въз основа на предложената преработка на Директивата относно повторната употреба на информацията в обществения сектор държавите членки ще бъдат задължени да разработят политики в областта на свободния достъп до обществени и обществено съхранявани научноизследователски данни, като прегледаната препоръка относно достъпа до научна информация и нейното съхранение ще предостави насоки за прилагането на свободния достъп до такъв вид данни.

4) Данните от частния сектор като ключов фактор за иновациите и конкурентоспособността в Европа

Достъпът до данните от частния сектор и повторната им употреба представляват още един голям крайъгълен камък за общо европейско пространство на данни. В съответствие с междинния преглед на стратегията за цифров единен пазар и въз основа на резултатите от консултациите със заинтересованите страни могат да бъдат определени редица принципи относно споделянето на данните от частния сектор, които да се вземат предвид³⁶.

а) Споделяне на данни между предприятия

В съобщението „Изграждане на основана на данни европейска икономика“ се поставят редица въпроси относно все по-нарастващите количества данни. Те често се създават

---

³² COM(2016) 178 final.

³³ COM(2017) 228 final.

³⁴ C(2018) 2375.

³⁵ COM(2018) 234.

³⁶ SWD(2018) 125 „Насоки относно споделянето на данните от частния сектор в европейската икономика, основана на данни“, състоящи се от две части: една, разглеждаща споделянето на данни при отношенията между предприятия, и друга, отнасяща се до споделянето на данни при отношенията между предприятия и правителството.

автоматично от машини или процеси, основани на възникващите технологии, като например интернет на нещата. За да се извлече максимална стойност от този и други видове данни от частния сектор, участниците в пазара може да имат нужда от възможността за достъп и употреба на подобни данни, също така и презгранично при различни сценарии. Както се установява в това съобщение, неличните данни, генерирани автоматично посредством вещи от интернет на нещата, пораждаат конкретни въпроси, тъй като обикновено производителите на такива вещи са в привилегирована позиция да определят достъпа до генерираните данни и употребата им. В зависимост от естеството на съответния пазар те може да предоставят или да не предоставят права на достъп и на употреба на потребителя на вещта, който може да се окаже изключен от употребата на данните, чието генериране е задействал.

Диалогът и отговорите на заинтересованите страни на онлайн проучването³⁷ показват, че тези страни в голяма степен приемат за благоприятно повишеното споделяне на данни между предприятията. Същевременно според тях на този етап от развитието на икономиката, основана на данни, съществуващата правна рамка е подходяща за целта и че е твърде рано за хоризонтално законодателство относно споделянето на данни при отношенията между предприятията. Като отправна точка следва да се гарантира, че при основаните на данни пазари са налице възможно най-добрите условия за самостоятелното им развитие, с крайгълен камък свободата на договаряне. Като цяло предприятията следва да са свободни да решават на кого и при какви условия може да бъде предоставен достъпът до техните нелични данни. По принцип заинтересованите страни не дават предпочитание и на нов вид право на „собственост върху данните“, като изразяват спектър от становища, в които се посочва, че същественият въпрос при споделянето между предприятията е не толкова собствеността, колкото начинът на организиране на достъпа.

От друга страна, заинтересованите страни силно подкрепят нерегулаторни мерки, като i) насърчаване на използването на ППИ за по-опростен и по-автоматизиран достъп до масиви от данни и тяхната употреба; ii) разработване на препоръчителни стандартни договорни условия; и iii) предвиждането на насоки на равнището на ЕС.

Като отчита всички факти, които понастоящем са налице, и като се основава на принципите, развити в съобщението „Изграждане на основана на данни европейска икономика“³⁸, Комисията счита, че е от значение да се приеме фактът, че данните могат да бъдат употребявани повторно, без да се губи от тяхното качество и, в много случаи, без да се губи конкурентното предимство, тъй като едни и същи данни могат да укрепят или напълно да подобрят различни продукти или услуги. Това се отнася по-специално

---

³⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/public-consultation-building-european-data-economy>

³⁸ COM(2017) 9 final, стр. 11.

за осигуряването на достъп до съответните данни за обучителни приложения за изкуствен интелект — главно промишлено предизвикателство в Европа. Повече дружества биха могли да се насърчат да участват в основани на данни партньорства, тоест договорености с други дружества с цел максимално оползотворяване на данните от възможно най-голям брой търговски участници.

Комисията счита също така, че за да се осигурят справедливи и конкурентни пазари за вещите от ИН и за продуктите и услугите, основаващи се на **нелични машинно генерирани данни**, създавани от такива вещи, в договорните споразумения трябва да бъдат спазвани следните **ключови принципи**:

а) **Прозрачност**: В съответните договорни споразумения следва да се определят по прозрачен и разбираем начин i) лицата или образуванията, които ще имат достъп до генерираните от продукта или услугата данни, видът на тези данни, както и степента им на подробности; И ii) целите на употребата на тези данни.

б) **Създаване на споделена стойност**: В съответните договорни споразумения следва да се признава, че при генерирането на данните под формата на вторичен продукт от използването на продукт или услуга няколко страни са допринесли за създаването на данните.

в) **Взаимно зачитане на търговските интереси**: В съответните договорни споразумения следва да се разглежда нуждата от закрила както на търговските интереси, така и на тайната на притежателите и потребителите на данните.

г) **Осигуряване на ненарушавана конкуренция**: В съответните договорни споразумения следва да се разглежда нуждата от осигуряване на ненарушавана конкуренция при обмена на чувствителни от търговска гледна точка данни.

д) **Свеждане до минимум на блокирането на данни**: Дружествата, предлагащи продукт или услуга, генерираща данни като вторичен продукт, следва да позволяват и дават възможност за преносимост на данните във възможно най-голяма степен³⁹. Те също трябва да обмислят, когато е възможно и е в съответствие с характеристиките на пазара, на който действат, предлагането на същия продукт или услуга без или само с ограничени предавания на данни, редом с продуктите или услугите, включващи такива предавания.

Тъй като дебатът относно споделянето на данни между предприятия тече и с времето се натрупва повече опит, това съобщение ще постави началото на процес на по-нататъшни

³⁹ Напр. данни, произведени от работи в контекста на промишлени процеси, свързани с предоставянето на следпродажбени услуги (напр. ремонт и поддръжка) или данни за рейтинга на доставчиците на услуги.

консултации със заинтересованите страни. Въз основа на анализа на събраната информация тези принципи може да претърпят последващо развитие. Комисията ще продължи да прави оценка дали такива изменени принципи и възможни кодекси на поведение се утвърждават като достатъчни за запазване на справедливи и отворени пазари и при необходимост ще работи за справяне с положението, като предприеме необходимите действия. В резултат на различието в структурата на отделните пазари те може да се нуждаят от допълване с конкретни за сектора мерки.

Като част от инициативата Цифровизиране на европейската промишленост⁴⁰ Комисията вече е предприела действия в подкрепа на промишлеността, по-специално чрез предоставянето на финансова помощ за платформите за промишлени данни и иновационни центрове по програмата „Хоризонт 2020“. В продължение на тези усилия научноизследователските и иновационните мерки по „Хоризонт 2020“ през 2018—2020 г.⁴¹ (по-специално „платформите за промишлени и лични данни“) изрично насърчават разработването на надеждни и сигурни платформи и съобразени с поверителността аналитични методи за сигурно споделяне на частните промишлени данни и личните данни, като същевременно улесняват спазването на съответното законодателство (като например законодателството за защита на данните).

Помощният център за споделяне на данни по програмата Механизъм за свързване на Европа ще установи набор от мерки за улесняване на споделянето на данните от частния сектор в допълнение към тези от общественния сектор. Той ще предлага ноу-хау и помощ за споделянето на данни, като предоставя примери за най-добри практики и информация за ППИ, съществуващи образци на договори и други правни и технически аспекти. Ще спомогне и при по-нататъшното развитие на насоките, залегнали в работния документ на службите на Комисията, съпътстващ това съобщение⁴²; може да бъдат разработени контролни списъци и ако се счете за необходимо — образци на договорни клаузи. В работата ще се отчетат резултатите от Програмата за оперативна съвместимост за периода 2016—2020 г. (ISA²).

Комисията ще разгледа по-нататък и **насърчаването на приложни програмни интерфейси**, например в електронното правителство и действията, свързани с прилагането на принципа „само веднъж“. Понастоящем много дружества имат големи активи от неупотребявани данни и не разполагат с ресурсите или капацитета да ги анализират или да създадат интересни от търговска гледна точка услуги около данните си. С подходящото използване на приложни програмни интерфейси може да се открие път към създаването на екосистема от стартиращи предприятия, като се извлече стойност от неизползван актив от данни и приемащите дружества се подпомогнат в

---

⁴⁰ COM(2016) 180 final.

⁴¹ http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2018-2020/main/h2020-wp1820-leit-ict_en.pdf.

⁴² SWD(2018) 125.

създаването на нови услуги и продукти. Такъв е случаят във финансовия сектор, където достъпът до някои банкови данни, посредством използването на добре разработени приложни програмни интерфейси, откри път към цяла нова екосистема от финансови услуги, като например персонализираното устройство за модели за дневни разходи, всичко това под контрола и управлението на финансовите институции, които в противен случай не биха предлагали такива услуги. Въвеждането и използването на приложни програмни интерфейси трябва да се основава на няколко принципа: стабилност, поддръжка през целия жизнен цикъл, еднообразност на използването и стандартите, улеснено използване от потребителите, както и сигурност.

Накрая, Комисията ще продължи да улеснява **изпитванията и демонстрационните дейности** в избрани области, например за широкомащабно внедряване на свързана и автоматизирана мобилност през цифровите трансгранични коридори. Работата по тези коридори произтича от писмото за намерение, подписано от 29 държави членки и страни от ЕИП, от франкфуртската кръгла маса с промишлеността и държавите членки и Деня на цифровите технологии през 2018 г., където държавите — членки на ЕС и ЕИП, и съответните заинтересовани страни от промишлеността се обявиха в подкрепа за въпросните действия. При опита от тези коридори ще се изпитват, *inter alia*, техническите и правните средства за достъп и повторна употреба на бордовите данни и други подходящи търговски данни в свързаната и автоматизирана екосистема на мобилност, като този опит може да допринесе за по-нататъшни насоки на ЕС за работата по този аспект на цифровия единен пазар.

б) Достъп до данните от частния сектор за цели от обществен интерес — споделяне на данни при отношения между предприятия и правителството

Комисията разглежда и споделянето на данни между предприятия и обществения сектор. Органите от обществения сектор започнаха да правят оценка на потенциала на анализа на данните, за да направляват решенията в областта на политиките или за да подобрят обществените услуги чрез разгръщане на значителен брой пилотни проекти.

Данните, притежавани от дружествата, като например далекосъобщителни оператори, онлайн платформи, автомобилни производители, търговци на дребно или социални медии, са от особено значение в този контекст. Употребата им може например да доведе до по-целенасочен отговор на епидемиите, по-добро градско планиране, подобрена пътна безопасност и управление на трафика, както и до по-добро опазване на околната среда, наблюдение на пазара или защита на потребителите.

При съставяне на официалните статистически данни анализът им може да бъде по-разходоефективен и да даде по-бързи резултати по аспекти като движение на населението, цени, инфлация, интернет икономиката, енергетиката или трафика. Това може също така да понижи тежестта за дружествата и гражданите чрез избягването на

въпросници за проучвания. В съобщението „Изграждане на основана на данни европейска икономика“⁴³ от 2017 г. са обсъдени тези възможности, а в междинния преглед на стратегията за цифров единен пазар Комисията се задължи да разгледа този въпрос по-задълбочено.

Резултатите от консултациите, предприети в контекста на прегледа на Директивата относно повторната употреба на информацията⁴⁴ в обществения сектор, показват подкрепа за идеята да се подобри достъпът до данните от частния сектор за обществените органи и за научни цели като цяло. Притежателите на данни все пак изтъкват нуждата от решаването на редица въпроси, в това число компенсирането, позволяващо да се възстановят инвестициите, направени за събирането или адаптирането на данните.

Всяко предприето в това отношение действие следва да бъде в пълно съответствие със законодателството за защита на личните данни.

Като отчита съществуващия опит и резултатите от консултациите със заинтересованите страни, Комисията счита, че зачитането на следните **ключови принципи** би могло да спомогне за предоставянето на данните от частния сектор на органите от обществения сектор при преференциални условия за повторната им употреба.

а) **Пропорционалност при употребата на данни от частния сектор:** Заявленията за предоставяне на данни от частния сектор при преференциални условия за повторната им употреба следва да бъдат обосновани от ясен и доказуем обществен интерес. Заявлението за данни от частния сектор следва да бъде подходящо и уместно за предвидената цел от обществен интерес и да е пропорционално от гледна точка на подробностите, уместността и защитата на данните. Необходимите разходи и усилия за предоставянето и повторната употреба на данни от частния сектор следва да бъдат разумни спрямо очакваните обществени ползи.

б) **Ограничаване на целите:** Употребата на данни от частния сектор следва да бъде ясно ограничена до една или няколко цели, които да са посочени възможно най-ясно в договорните разпоредби, установяващи сътрудничеството между предприятието и правителството. Те може да включват ограничаване на срока за употреба на въпросните данни. На дружеството от частния сектор следва да се дадат конкретни уверения, че получените данни няма да бъдат използвани за несвързани административни или съдебни производства; строгите правни и етични разпоредби, уреждащи статистическата поверителност в Европейската статистическа система биха могли да послужат като образец в това отношение.

⁴³ Вж. също: Работен документ на службите на Комисията SWD(2017) 2 final.

⁴⁴ COM(2018) 234.

в) **„Ненанасяне на вреда“:** Сътрудничеството в областта на данните между предприятия и правителството трябва да гарантира, че легитимните интереси, особено закрилата на търговските тайни и на друга чувствителна от търговска гледна точка информация, са зачетени. Сътрудничеството в областта на данните между предприятия и правителството следва да позволява на дружествата да продължават да могат да извличат ползи от информацията, произтичаща от въпросните данни спрямо други заинтересовани страни.

г) **Условия за повторната употреба на данните:** Споразуменията за сътрудничество в областта на данните между предприятия и правителството трябва да имат за цел да бъдат взаимно благоприятни, като същевременно посочват целта от обществен интерес, предоставяйки на органа от общественния сектор преференциално разглеждане пред останалите клиенти.

Това трябва да е отразено по-специално на равнището на договорената компенсация, което равнище би могло да се свърже с преследваната цел от обществен интерес.

Споразуменията за сътрудничество в областта на данните между предприятия и правителството, включващи едни и същи публични органи, изпълняващи едни и същи задачи, следва да се разглеждат недискриминационно.

Споразуменията за сътрудничество в областта на данните между предприятия и правителството следва да понижават нуждата от други видове събиране на данни, като например проучванията. Това следва да намали цялостната тежест върху гражданите и дружествата.

д) **Смекчаване на ограниченията на данните от частния сектор:** За справянето с потенциалните ограничения на данните от частния сектор, в това число потенциалните присъщи отдавания на предпочитания, предоставящите данните дружества следва да предлагат разумна и подходяща помощ, за да спомогнат за оценката на качеството на данните за посочените цели, включително посредством възможността за одитиране или за проверка по друг начин на данните, когато това е уместно. От дружествата не следва да се изисква да подобряват качеството на въпросните данни. Публичните органи, на свой ред, следва да гарантират, че произтичащите от различни източници данни се обработват така, че да се избегнат възможните „отдавания на предпочитания при избора“.

е) **Прозрачност и участие на обществото:** Сътрудничеството в областта на данните между предприятия и правителството следва да е прозрачно относно страните по споразумението и техните цели. Информацията и най-добрите практики на публичните органи от този вид сътрудничество следва да са обществено достъпни, доколкото не компрометират поверителността на данните.

Комисията ще **организира кръгла маса на високо равнище относно достъпа до данни от частния сектор поради съображения от обществен интерес**, за да даде по-нататъшно отражение по този въпрос. Дължимо внимание ще бъде обърнато на напредналата степен на зрялост на обсъжданията в някои области (например повторната употреба на такива данни за официалната статистика). Гореизложените принципи ще бъдат предложени като основа за по-нататъшни обсъждания със заинтересованите страни. Комисията ще продължи да прави оценка на това дали въпросните мерки доказват своята ефективност за улесняване на споделянето на данни между предприятия и правителството и при необходимост ще разреши положението, като предприеме съответните действия, в това число възможни мерки в конкретни сектори.

5) Заключение

В настоящото съобщение Комисията изложи мерки, които ще улеснят предприятията и обществения сектор да получават достъп и да използват повторно данните от различни източници, сектори и дисциплини в ЕС. Успоредно с вече въведените инициативи, като новата правна рамка за защита на личните данни, влизаща в сила през май 2018 г., предложението за свободно движение на нелични данни и инициативите за стимулиране на свързаността и за насърчаване на високоефективното обработване на данни, тези мерки ще създадат действително европейско общо пространство на данни, подпомагано както от мерки на политиките на равнището на ЕС, така и от целево научноизследователско и иновационно финансиране. Те са от съществено значение за икономиката и конкурентоспособността на ЕС.

Комисията призовава съзаконодателите да работят за бързото приемане на законодателния елемент от предложения пакет⁴⁵ за данните, за да се гарантира, че ЕС може в пълна степен да се възползва от възможностите, предлагани от основаната на данни икономика. Тя също така призовава държавите членки и всички останали заинтересовани страни да допринесат за обявените мерки и инициативи.

---

⁴⁵ COM(2018) 234.